ننګیالی بڅرکی:

لویه جرګه پایته ور سیدل خو لاسته را ورنه یې نه لرل

زموږ په ګران افغانستان کې لویه جرګه هم دنورو دودونو په څیر تار یخي ار زښت لري. او موږ لکه په نورو دودونو چې فخر کوو، په همدغه لویه جرګه هم ویاړو ، چې دتاریخ په اوږدو کې ، دافغانانو ډیري پیچلي پيښي ور اسانه کړي دي.نوموړې جرګه دیوې عنعني په تو ګه موږ ته په دودیزه ډول را پا ته ده، او موږ یي وپریکړو ته دا سي درناوی کوو لکه؛د هیوادقانون ، ملي ګټي اود خاوري تما میت ته چي احترام لرو همدغسي د خپلو مشرانو پریکړو او تصمیمونو ته درناوی کیږي.

زه دلته نه غواړم چي د جرګو پر کرونو لوژی بحث وکړم.یوازي په اوسني پیرکي دنومبر د۱۶ نیټي د۲۰۱۱م کال پرلویه جرګه غواړم خپل نظر دهیواد والو سره شریک کړم. دهمدغه کال دنومبر د۱۶ نیټي لویه جرګه اصلاً دافغانستان ددولت دتنظیمي اومصلحتي ګوندونو یوغټ مجلس وو، داځکه چي په دې مجلس کې ددولت هغه کسان سره را ټول سوي وه چي په خپلو منځوکې ګدې ګټي درلودلي. او دهمدغه ګډو ګټو پربنسټ یي دخلکو دپام اړولو په مقصد همدغه سورنا او ډول وټکاوه،تر څو دخلکو پام دنورواعمالوڅخه راوګرځي او د تمرکزقواى دماغي اصل یا (د خلکو پاملرنه اړول وبل لوري ته) ، چي دا په سیا ست او دولت داری کي یو خطا ایستونکی اصل دی.نوموړی اصل تطبق کړي.دلته هغه کسان سره را ټول سوي وه ، چي د مصلحتي ګوندونو استازي ، لرغوني جنګسالاران ، ددولت لوړپوړي چارواکي ، د ملي شورا غړي ، د مشرانو د مجلس غړي ،د ولایتونو والیان خارجي ډیپلو ماتان او په لږ تعداد ملي شخصیتونه اوبې طرفه شخصیتونه هم وه.

په نوموړي مجلس ۱۰۰۰۰۰۰۰لس میلونه ډالره ولګید ل. چي نوموړی رقم په دغه غریب ملک کې ډیري پیسي دي.خوداچي نوموړي پیسي څه ډول مصرف سوي دي په دی نه پوهیږم ، خودومره پوهیږم...چي دغه پیسي با ید په ډیر ښه ډول دخلکوپرعمومي ضرورتونومصرف سوي وای، په خاصه توګه چي ډیر سخت ژمی را روان دی او خلک دعمومي تشویش سره مخامخ دي.که څه هم په اوسنیو شرا یطو کې دغسي ډیر بې ځایه لګښتونه کیږي ، خو دلته سوال دلګښت اویا مصرف نه دی؛ بلکي دلویې جرګې پردندودی.

تر اوسه چي لوئي جر ګې جوړي سوي دي هغه زموږ په تاریخ کې لوی دندي سرته رسولي دي، که دلرغونو اریا ئیانو څخه ئې را وا خلو بیا دهوتکو په پیر اودوران کې د۱۷۰۷م کال دمیرویس نیکه دکوکران لویه جر ګه چي ګور ګین یې مرکز. او خاوره یې دکورګین دظلمه څخه خلا صه کړه، داحمد شاه بابا دشیر سرخ لویه جر ګه چي احمد شاه بابا په لنګوته کې مذهبي مشرپیر صابرشاه دجرګې دپریکړې سره سم دغمووړی ور وتړنومبه او احمد شاه بابا پا چا سو. دهغه را ور سته دامیرعبدالرحمان خان اوامیر امان الله خان دوخت لویه جر ګه چي په پغمان کې جوړه سوه او دهیواد بشپړه آزا دي یې اعلا کړه . ترهغه ور سته نوري لو ی او وړې جر ګې چي په هیواد کې دملي ګټو پر بنسټ جوړي سوې دي. په هغو جر ګوکې ترهر څه مخکي دجر ګې دجوړ یدو ستراتیژي روښانه او دوخت دستونزو دپاره دحل لاري چاري لټول کیدی.

خو نن ور ځ چي په هیواد کې ستره غمیزه روانه ده او هیواد دیو لړ ستونزو سره مخامخ دی، د ستونزي پر اصلي او تا کونکي موضوع نه خبري کیږي او نه هم دحل اصلي لاري لټول کیږي . بلکي؛ پر هغه څه خبري

و سوې کوم چي بيله دغه غښ مجلس(لوی عنعنوی جرګې)څخه هم کيدای سوای چي نوموړي موضوع په يوه پيشنهادي توګه ونا ټواو مسؤلو کسانو ته وړاندي سوې وای ، چي يا په تورشپه کي بمبار دمان مه کوی او يا هم زموږ دخاوري څخه پرنور وهيوادو تعرض مه کوی، يا هم ملکي ځايونه مه په نخښه کوی.

د نومبر د۱۶نيټي دغونډي درې موضوعګاني ډيري مهمي او دنوموړي مجلس (لويه جرګه) بنسټيزي مو ضوعو ګاني وې .

لومړی : په افغانستان کي دناټود قواودايمي شتون او دستراتيژيکو نقطو څخه ګټه اخيستل .

دوهم : دافغانستان ملي حاکميت ته په در نه سترګه کتل .

دريم :ملي اردو روزل او په مځکنيواو هوای وسلو سمبالول.

اوس به راسولومړی موضوع ته :افغانستان دتار يخ په اوږ دو کي يو آزاد او بي طرفه هيواد وو. افغانان غواړي چي خپله همدغه آزادي او بي طرفي وساتي ، په همدغه منظور دغه ۳۳ کاله جنګ روان دی. نن ور ځ دخارجي قواوموجوديت نه يوازي دافغانستان استقلال ترخطرلاندي را وستلی دی بلکي؛ دهمسا يه هيوادو دپارهم دتشويش سبب سوی دی.نوپه دې چي نوموړی تشويش په بنسټ کي حل کړل سي،با يد يوه هميشنی چاره وسنجول سي نودکړاونو پر هغه اصلي انګيزه بايد خبري وه کړو، نه داچي پر علت خبري و کړو، ولي هغه څه چي تر علت مخکي را منحته کيږي هغه انګيزه او پر انګيزو با يد وږغيږو او د حل دپاره يي لاري ليکي پيدا کړو.

زه فکر کوم چي په افغانستان کې دجنګ انګيزه همدغه دنا ټو دقواو شتون دی.نو که دنا ټو قواوي په افغانستان کي دجنګ انګيزه وي ، اود افغانستان همسايه هيوادونه او دامنيت دشورا دايمي غړي لکه روس او چين ته دا يو جدی خطر وي نو بيا دافغانستان ستونزه يوه نړيواله ستونزه و بولو او نوموړې ستونزه با يد په نړۍ واله کچه حل کړل سي.

او پر نظامي شتون دامريکائي قواوبايد يو نړيوال کنفرانس جوړکړل سي.نو دامنيت دشورا دايمي غړي لومړی بايد دافغانستان په باب يوې پايلي ته سره ور سيږي. اوبيا همسايه هيوادونه هم په دې ډاډ من سي ، چي دافغانستان دلوري ودوی ته خطرمتوجه نه دی.اودهمسايه هيوادونوڅخه نه داچي(دنه لاس وهني) تضمين وا خيستل سي.بلکي؛ په ډ يرجدي ډول بايد ځاراو نظارت يي هم وسي ، چي دپلي يا ليکي د هغه غاړي څخه نظامي عمليات بند سي.

خو که څه هم دبن په لومړي کنفرانس کي نړيوالوپردي پريکړه هم کړې وه چي په افغانستان کي به دا يمي سوله را وستل کيږي. او هغه خطر چي دنړيواله تروريزم د خوا يا القاعده دخوا څخه په افغانستان کي نړيوالو ته متوجه دی ، هغه ته به دپای ټکی اېښول کيږي.اوافغانستان به ديوه نړيوال نوي افغانستان په شان دنړيوالي ټولني غړيتوب ترلاسه کوي، خوداسي ونه سوه؛بلکي برعکس تر وريزم خپلي پايې نوری هم ټنګی کړې،امنيت تر لومړيو کلونو نورهم په مراتبوډير خراب سو،ولسونودطالبانو ملاترکړاو تر ۹۰فيصده ډيره سيمه دمخالفينو په ولکه کي ده، دهيواد لوی لاري دمخالفينو په واک کي دي. اوپراکمالاتي لارو ددولت ټانکونه لا هم په مسؤنيت کي نه دي.حتا دکابل او شمالي ولايتونوامنيت چي تر ډيره وخته مسؤن وو ،هغه هم اوس دګواښ سره مخا مخ دی.نو دناټو په موجوديت کي دهيواد ملي حاکميت مسؤن نه سو بلکي ديوه نوي نړيوال جنګ سره مخامخ سو.او دورځي په اوسط ډول تر۲۰زيات کسان دهيواد په ګوټ، ګوټ کي مري او

شهيدان کيږي.داځکه چي موږ په دغه لس کاله کي دناټو په موجوديت کي ملي اردو او ملي پوليس پيدا نه کړه او نه هم وروزل سوه.شپږ میا شتي کيږي ، چي دپا کستان دلوري پرافغانستان با ندي تر شپږزره ډيررا کټونه راغلي دي،دکنړغيرتمندخلک ددې غميزي قربانيان دي، خوددې بې صا حبه هيواد ږغ څوک نه اوري، نودناټو دقواوشتون به څه وي؟

دو هم : دافغانستان ملی حاکميت ته په در نه سترګه کتل :

که څه هم دلوی جرګي هغه بنستيزه موضوع چي با يد ډيرتينګار پر سوی وای يوهم ملي حاکميت ته په در نه سترګه کتل وه،دنا ټو دخوا څخه هميشه پرملي حاکميت با ندي تيری ددې سبب سوی دي چي زموږ با غيرته ولس يې ځورولی اودخپلوملي ګټوپه خا طريې دځان د د فاع بريدونوته چمتوکړی دی. اوپه ډيره بيرحمانه توګه دشپې اوورځي دنا ټوتربمباردمانونو لاندي مر ګوني شپې او ورځي سبا کوي، دکورونو تلاښي يې په داسي حال کي اخيستل کيږي، چي دهغوی ونواميسو ، کلتور او عزت ته هيڅ ارزښت هم نه ور کول کيږي.

دغه لس کاله دولتي چارواکي په چغو،چغو نارې وهي ، چي د کورونوتلاشي دي ودريږي او دافغاني ځواکونو په صلاح او مشوره دي پسله ډيرعميق تحليل څخه داسنادو پربنسټ ؛ هغه هم په ډيره عزت داری سره دي د محکمي دحکم سره سم دکورونو تلاشي تر سره سي،او دشپې عمليات دي بند سي ، خو نا ټواو امر يکائيان کله دملت ږغ ته غوږ نيسي. اوهيڅ کله هم دښا غلي رئيس جمهور وخبرو ته غوږ نه نيسي (نو بيا لويه جر ګه، دولتي چارواکي څه تضمين کولای سي چي پسله دغه لوی جر ګې دي نا ټو ودې پريکړو ته ارزښت ور کړي.)همدغسي زموږ دخاوري څخه دبې پيلوټه الوتکو په ذريعه دپا کستان پر خاوره په داسي حال کي بمباردمانونه کوي ، چي دپا کستان دولت په چيغو، چيغو نارې وهي چي زموږ ملي حاکميت دخطره سره مخامخ دی. خو نا ټو غوږ نه پرې نيسي او نه ملي حا کميت ته ارزښت ور کوي.نو ايا ددايمي سترا تيژکوقواوپه دايمي شتون کي به افغانستان ددې تضمين وکولای سي ، چی نا ټو دي دايران او پا کستان دغه ملي ستونزه حل کړي؛ يا هم دامريکا ئيا نو په دايمي شتون او دايمي هډوپه پاته کيدو به دروسي ددولت انديښني، دسيمي سوله تر خطر او پو ښتني لاندي را نه ولي؟.نو حقيقت هم داستونزه دهمسايه هيوادو پر ځای ستونزه ده.

افغانستان خپل ځانګړني لري چي دتاريخ په اوږدوکي په همدغه لاندي ځانګړ نو پيژندل سوی دی.

۱ـ افغانستان يو آزاد هيواد دی او په را تلو نکی کي به هم وي.

۲ـ يو بې طرفه هيواد دی او وي به

۳ـ دهمزيستي مسلمت ايز داصل پلوی يا دګاونډيانو سره دښو روابطو پلوی هيواد به وو.

دريم :ملي اردوروزل او په مځکني اوهوايي وسلوسمبا لول.يو ملت هغه وخت پيا وړی کيږي ، چي غښتلی فوځ ولري ، دفوځ غښتل توب په ملي اردو کي دی ، چي په ښواو مدرن وسلو سمبال وي، خودغه اردومځکي موږ درلودله.او هغه وخت يعني دډاکټر نجيب الله په وخت کي په ۱۹۸۶م کال کي څه وخت چي دافغانستان شرقي سيمي يا جلال اباد دپاکستان تر بريد لاندي را غلی دافغانستان دولت او ملي اردو غابښ ماتونکی ځواب ورکړ. په داسي حال کي چي امريکا اوغربي هيوادونه يې هم په ټوله قوت شاه ته ولاړ وه ؛ خو دافغانستان دفوځ په مقابل کي دسختي ماتي سره مخامخ سوه علت يې دا وو، چي افغانستان نوي او د دفاع وړ وسلې لکه: لوانداز ، سکاټ ، دلوناو را کيټونه اودا سي نور هوايي او ځمکني دفاعي سلاوي درلودلې،خودبده مرغه چي

هغه ار دودامریکا له خوا دامریکا په مشرتابه دای – اس – ای او دااوس پر قدرت نا ستو مجا هدینو دخوا ښځه دخپل منځي جنګونو په وجه ړنګ سو او وئي نه سو ساتلای.خو بیا امریکا هوډ کړی وو، چي په افغانستان کي به نوی اردو جوړوي او افغانستان به د۱۹۷۵م کلونو په څیر غښتلی اردو ولري.په دغه لس کاله کي دامر یکا دنده دا وه ، چي افغانستان پر خپلو پښو ودروي اونن به موږ دپا کستان تررا کیتي حملو لاندي هم نه را تلای او خارجي هیوادو ته به مو د مر ستي ضرورت هم نه وای، موږ به خپله دالقاعده او ترو ریزم سره مقابله کولای سو..نن موږ خار جي هیوادو ته اړ تیا لرو او زموږ په هیواد کي نه نظامي توانمدي سته او نه وتیزه یا (اقتصادی) توان مندي سته. څه وخت چي روسي قوتونه دافغانستان څخه ووتله، نودافغانستان اردودومره قوي وو،چي پرپاکستان یې دسکاټ دوه تو غندی ور پیر کړې چي یوه دسکاټ تو غندی د پا کستان داتمي دستګاه وځنګ ته په څو کیلو متری کي ولګیده او بله تو غندی هم په اسلام اباد کې دپارلمان وخواته نژدې ولګیده، چي پسله هغه پا کستان دسولي ږغ اوهوډ وکی.څر نګه چي افغانستان په دغه لسو کلونو کي نه نظامي اونه ملکي برلاسی تر لاسه کی،دهیڅ ډول پر مختګ نخښي نښاني هم په کښي ونه لیدل سوې ، نو با ید پردغه موضوع دافغانستان خلکو یا دهمدغه لوی جرګي دلاري او یا هم دترکي د کنفرا نس دلاري خبري سوي وای یا هم په را تلونکي کې دبن په دوهم کنفرانس کي تر حه سي. خو داچي په مشورا تي لویه جرګه کي یو طرفه پیشنهادونه او پریکړې وسوې نو ددې پریکړو ګټه به څه وي؟ زما دنظره که ودې جر ګي ته دسولي غونډه ویل سوې وای او نوموړو را غونډ سو کسانووطالبا نواو مخالفینو ته دسولي ږغ کړی وای او هغوی ته یې صا دقانه دعوت ور کړی وای دابه تردغه لوی جرګي په مراتبو هم ښه وای.او هم به یې اغیزي درلودلای.خولویه جرګه دافغانستان دخلکوپه زړونو او تاریخ کې یودهغه ارزښت ناکه عنعنو څخه ده ، کوم چي افغانان په ډیروسختوشرا یطو کي ، لویه جر ګه را بو لي. او دهیواد مسؤلیت وخلکو ته ورسپاري. نوبیا ملت پریکړه کوي او د ملت پریکړي دملت ټوله خلک عملي کوي.لویه جر ګه زموږ دقانون یوه غوره برخه ده او په قانون کي ځای لري او دقانون په ۱۱۰ ماده کي داسي یا دونه ځیني سوې ده :« لویه جر ګه دخلکو دارادې په څر ګندولو کي لوړتر ین ار ګان دی ،چي زموږ دولسوونوناینده ګي کوي.»نو دغه عنعنه با ید په ډیر ښه،عزت او امانت داری سره وساتل سي.تر څو دغه عنعنه موساتلي وي. نو با ید په استعمال کې پا ملرنه وسي . زموږ ددې خبري هدف او مقصد دادی، چي موږ په دغه لویه جر ګه کي چي په ۱۶ ـ ۱۱ – ۲۰۱۱م کال کي جوړه سوه دیوه پلوه مو عنعنوی لویه جرګه نوم ور کی ؛ خو دبله پلو مو بیا بیرته هغه خپله خبره رد کړه او د مشوراتي عنعنوی جرګې په نوم موونومول،چي دغه دوې سوژي یا اصطلاوي په خپل منځ کي یواوبل سره نفي کوي. اوډیرتوپیرسره لري ، یا به جرګه دخلکو عنعنوی جرګه وي او دخلکو په اراده سره به جوړه سوې وي ، نو بیا با ید داسي احترام ورته وسي لکه چي قانون ته احترام کیږي یا دخلکوارادواو کلتورته چي احترام لازم دی. نو دلته بیا یوازي دمشورې په ډول جر ګه را بلل او دهغه پریکړي و پارلمان ته استول ،د ه رد او تا ئید دپاره ، دا دخلکو دارادې یوتوهین ، نقض او ردول دي،چي زموږ په ټوله تاریخ کي داسي جرګه نه تیره سوې او نه هم چا لیدلي ده.خو زما ددې خبرو مؤخه دانه ده چي ګوا کي ریس جمهور لویه جر ګه نه سي را بللای ؛ بلکي:ریس جمهورلویه جرګه په استراري حالت یا هغه خطرناکه حالت کي را بللای سي چي دهیواد اقتصادي ، تولنیزي او سیا سي ګټي دخطر سره مخامخ وي او داساسي قانون ۶۵مادې سره سم دا حق جمهور ریس ته ورکړل سوی دی.په نوموړې لویه جرګه کي دجرګي خلکو ته ددې حق ورنه کول سو ، چي دجرګې مشردي په ډموکراتیکه توګه انتخاب کي، یا دې منشیان دخلکو دمنځ څخه را انتخاب کي. فقط دوی په خپلو منځوکي سره وټاکل او یولړ غالمغالونه هم پردې واوریدل سوه خو چاه غوږ پرې ونه نیوی.

نتیجه :

لومړی : زما دنظره،نوموړي جرګه ددولتي چاروکوپه غوښتنه او ګډون جوړه سوي وه ، چي مراديي دځانونو ساتل دي دناټو دقوتونو په وسیله د طالبانو او مخا لیفنو څخه.که دنا ټو قوتونه په افغانستان کي نه وي ؛ په دې کي شک نه سته چي زموږ با غیرته ولس به هغه کسان د محکمي میز ته را کش کي کوم چي په ادري فساد، د مځکو په معافیا ، رشوت او ددولتي پوستونو څخه په ناوړه ګټه اخیستلو سره لړلي او تورن دي.

دوهم : دنا ټو دپاره دغه یو ښه وخت دی ، چي په هغو کسانو ځانونه قانوني کړي ، کوم چي ناټو هغوی ته دفساد زمینه برا بره کړېده.ستر قوتو نه دخپل خصلت له مخي پر هغه چاه تکیه کوي، کوم چي هغه غلامي قبلولای سي، خو هغه کسان چي مخور او ملي بنستونه لري او پالي يي ، هغه ته په ښه سترګه ځکه نه ګوري، چي ددوی سره دجوال خوله نه نیسي.اوبیرته دقدرت څخه یي لیري کول هم ګران کار دی، نو ځکه پر لړلواوضعیفوکسانو تکیه کوي.

دریم : هغه پیسي چي په نوموړي جر ګه کي ولګیدې که پر بل کوم ضرورت لګیدلي وای ښه به وای.ځکه په اوسنیوشرایطوکي دافغانستان دخلکواړتیاوي ډیري دي او دافغانستان خلک و تولنیزو همکاریو ته تر بل هر وخت ډیره اړتیا لري.خو موږ نه یوازي داوسني وخت دلوی جرګي لګښتونه بې ځایه بولو بلکي درا روان د بن ددوهم کنفرانس څخه هم تر دغه ډير تو قوع نه لرو.

د حل لاره : زما دنظره دافغانستان مسئله دوې برخي لري.

لومړی :

په افغانستان کي ډیرو کسانو ، سیاست پوهانو ، سیاسی ګوندونو ، دوخت دولتونو اوداسی نور خارجي سیا ست پوهانواو خارجي تحلیلګرانوپه دغه دیرش کالو کي خپل نظرونه په هره تار یخي مر حله کي وړاندي کړي دي ، خو یا يي خبري ځای نه دی نیولی او یا يي دخپلو ګټوپه اساس غولونکي نظریات ور کړي دي.خو زما دنظره هره پيښه ځانته هم علت لري او هم دحل لاره ، خو دلته دګټوسوال دي چي دچاه ګټي په څه کي دي،نوهغه دخپلو ګټو پر بنسټ دافغانستان مسله تحلیل کړې ده . او دپیښو د مخنیولو دپاره يي نه چاره سنجولي ده او نې هم دعلت په ځای پسي قدم ور اخیستی دی.خو دنړی اخبارونه او خپروني ناري وهي چي په افغانستان کي جنګ دی او سوله دحل لاره ده دلته درسی سر ورک نه دی؛ خو ورکوي يي ،دلته غل هم ناري وهي چي مه را ګوری غله درغله او دکور خاوند هم دغه ناري وهي چي مه را ګوری غله دي. هغه اصلي غل ځان پټ او ورک کړي دی.که نه نو خبره خو رو ښانه ده (که غوا توره ده خو شیدې سپيني دي) . موږ په او سني وخت کي ګورو چي دهغه کسانو چي په دغه لس کاله کي په میلینو ډالره پیداکړه ، ایا مخکي ترهغه چي قدرت يي نه درلود سرمایه يي څومره وه؟ دغه سرمایه د دکومه کړه؟ معلومه خبره ده چي دافغانستان دخلکو څخه يي کالي کښلي دي، دهغوی څخه يي ډوډی غلا کړیده او دافغانستان دخلکو مال او شتمني يي لوټ کړې ده.او نور يي هم لوټوي نو دا خو یوه داخلي او کورنی ستونزه ده خو موږ يي دمخنیوی په لاره کي پاته را غلي یو؛ په داسي حال کي چي دافغانستان دولتي خپروني او دافغانستان تحلیل ګران په چیغو ، چیغو ناري وهي چي دهیواد شتمني ددولتي غلو دلاسه چور سوه،ددولت مځکي ، فابریکي، دخلکوتولنیزي شتمنی خرڅي سوي ، عام خلک اوس دټولنیزو خد متونو دپاره هيڅ هم نه لري ، خو یو څو جنګسالاران بیا په بدل کي اباد سوه ، دلته که څیني هغه کسان چي په دغه غلا کي شریک دي او په دغه نا مه سره چي موږ سرمایداري ټولنه د چوراوغلا په پیسو جوړو؛ دغه خبره غلته ده او سرمایداري ټولنه چي یو اقتصادي او اجتماعي فرمایسون دی ، دسرمایه داری جوړيدل ځانته خپل اقتصادي شرا یط او وخت غواړي،هغه دآزاد بازار او ازاد رقابت دلاري په سالمه اودرسته توګه جوړيدای سي،نه دخلکو دجيبو په لوټولوسره.او یا هم په دغه اوس وخت

کي دخارجي مؤسیسو مرستي چي دافغانستان په نا مه دخارجه څخه را ځي او دخلکو په شخصي جیبو کي لویږي ایا په دې به زموږ ټولنه ښاده او اباده سي؟ تر ابده به په دغه ډول افغانستان آباد نه سي. نو دغه لس کاله تجربیه ښوي ، چي په افغانستان کي اداري فساد یوه لویه ستونزه ده ،چي ددې خوار ملت پر اوږو پرته ده، دبله پلوه په هیواد کي دځینو حلقوهغه کړني چي دژبني تعصباتو ، منطقوي توپیرونو او تعصباتو په باب دي، داهم داقتصادي ور سته پاته والي سبب سوې دی. اوزما دنظره دژبوپه با ب ملي او درست اندول په نظر کې نه نیول کیږي.

دوهم : په اوسني وخت کي په افغانستان کي دجنګ اصلي موضوع دناټواو امر یکائیانو شتون دی.دافغانستان ستونزه چي هم یې په امنیت شورا کي تشویش را پیدا کړی دی.او هم یې همسایه هیوادو نو ته دسردرد ور پیدا کړی دی.نا ټو او امر یکاپیان دي .خودوی بیا ادعا لري ، چي موږ وافغانستان ته د مرستي،بیاابادولو،دیموکراسی دپولي کولو،دالقاعده، تروریزم اومخدره موادو دقاچاق دله منځه وړلو په منظور افغانستان ته را غلي او په دې لاره کي مر سته کوو.او دبن په لومړي کنفرانس کي دغه هوډاو پریکړه هم وسوه. خواوس دبن دکنفرانس لس (۱۰) کاله کیږي، چي دافغانانو په ژوند کي دپام وړ بهبود هم نه دی را غلی او حتا دافغانستان ستونزي نوري هم دهغه وخت په پرتله ډیري سوي دي کوم چي افغانستان په ۱۹۷۵م کال یاهم تر دې ور سته دنجیب دحکومت تر اخیره پوري یې ژوند کاوه،دا ځکه چي په هغه وخت کي روغتیا ئي خدمتونه په وړیا توګه تر سره کیده، ښوونځی او لوړ تحصیلات ،کوپون ، کار او داسي نور خدمتونه په ټولنیز ډول سره تر سره کیده.خو موږ وینو چي نن ورځ په کابل کي په ښارینو کي لا هم برېښنا نه سته سړ کان خراب دي او ولایت خولا پریږده.خو دناټو او امر یکا ئیانو را تګ افغانستان ته جنګ را ړی لیکن خاموشه یې نه کی، نو په همدغه خاطر دیادولو وړ یې بولم چي ، نا ټو او امر یکا ئیان با ید پر خپلو کړنو دسره نوی علمي او عملي نظر وکړي.

زما دنظره نا ټو اوامریکائیان با ید لومړی په افغانستان کي دولتي را هبری ته تغیرورکي اوهغه کسانو چي هرنوع خیانت یې په دغه لس کاله کي دافغانانو سره کړی دی هغه با ید محکمه سي . او یوه نوې سالمه راهبري باید را منځته سي، چي دافغانانو دباوروړوي.او په همدغه ډول با ید یونږیواله کنفرانس را وبلل سي ، چې په هغه کي دافغانستان دخلکو رښتیني نما ینده ګان،روحانین، دلوړو زده کړو خاوندان او هغه کسان چي لاسونه یې په وینو نوي لړلي اوپه مذهبی فرقیزه جنګو کي برخه نه وي اخیستي، درشوت او خیانت ټاپه نه وي پر وهل سوې.نو بیا هم ددغسي نما ینده ګانو په ګډون یو نړیوال کنفرانس دافغانستان دمسئلي دحل دپاره را وبلل سی ، چي دامنیت شورا دایمي غړي + همسا یه هیوادونه + هغه اهل افغانان چي په پورته ډول یا دونه ځیني وسوه دملي وحدت پر بنسټ سره رټول سي ، تیر مخالفتونه هیر کړي او دافغانستان دبیا ابادولو دپاره خدمت او عملي کار وکي او دا ټولنه نورددغه غمیزی څخه خلاصه کي.هم دغسي دبهر نیانو سره دملي ګټو پر بنسټ ددواړو ملتونودګټو دساتلو پر بنسټ دوستي حتا وروروولي وکي ، داځکه چي بیله نړیواله همکار موږ په تجرید ډول دغه ټولنه نه سو جوړولای.

ولي؛ که موږ نړیوال هم خطا باسو او خپل خلک هم خطا باسودونیا ته دا ور ښکاره کړو چي موږ دخلکو استازي یو،ریس جمهورپه یو یا دوه کیلو متری کي په هلیکپټر کي دارګ څخه د لوی جر ګي تر تالاره را ځي ،خو په موټر کي نه سي راتلای، نو دا بیا دخلکو استازی نه بلل کیږي.او نوموړی دولت هم نه دخلکو نما ینده دولت نه دی او نه دخلکو په را یه دغه دولت جوړ سوی دی. او علت یې دا هم دی چي دغه لویه جرګه او نور کنفرا نسونه ناکامه او پایله یې بې نتیجي را وزي او هیڅ لاسته را وړنه نوموړي لوی جرګي نه درلودله. پا ی

ننګیالی بخرکی